

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theses Theologicae De Charitate

Huygens, Gommarus

Lovanii, [1683?]

Conclusio Nona. Deus morali quodam loquendi modo semper amandus
amore prædominante.

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10951907-2

bitus boni & supernaturales, si reverà habeantur, faciunt, ut offerente se opportunitate, quin & sæpè ultrò quæsità, eorum subjectum profiliat in actus; sicuti habitus avaritiæ, libidinis, ambitionis peccatoris dormientis, ubi hic evigilaverit, atque ad se ridierit, oportunitate datà & quæsità in actus suos profiliunt; idque eò promptius, quò vitia ejusmodi magis sunt in affectu: maxima proinde erit ad actus promptitudo, si illorum vitiorum aliquod super omnia dilectum sit: ex quo etiam conficitur, quod si amor divinus sit prædominans, atque in eo quispiam sit habituat, magnà promptitudine erumpet in actus sibi correspondentes. Imò quod hic generatim dictum de habitibus, specialius obtinet in illis habitibus quorum actus est amor sive dilectio; dilectio enim est in suo genere principium reliquorum affectuum. Hinc Aug. enarrat. in ps. 31. *ipsa dilectio vacare non potest... Da mihi vacantem amorem & nihil operantem.* Hæc maxime obtinent dum amor est generalis, ut sunt *Charitas & Cupiditas*, nam charitas est origo omnium affectuum bonorum, & cupiditas omnium malorum, hæc enim est arbor quæ malos fructus facit, illa arbor bona quæ bonos fructus facit. *Sicut amor immundus inflammat animam & ad terrena concupiscenda & peritura sectanda vocat, & in ima precipitat, atque in profunda demergit: sic amor sanctus ad superna levat & ad aeterna inflammat, & ad ea quæ non transeunt neque moriuntur excitat animam & de profundo inferni levat ad cælum. Habet omnis amor vim suam, nec potest vacare amor in anima amantis.* Aug. præf. in Psal. 21.

CONCLUSIO NONA.

Deus morali quodam loquendi modo semper amandus amore prædominante.

AD satisfaciendum obligationi in anteriori Conclusionè descriptæ, requiritur ut actus Divini amoris toties exerceatur, ut morali quodam loquendi modo quovis tempore verè dicatur: hic Deum amat super omnia, hic Deum amat usque ad contemptum sui: regnat in hoc homine Dei charitas, non mundi cupiditas; prædominatur in illo amor Dei, non sæculi. Etenim si non exerceatur toties, aliquo tempore (modo rursus loquendi morali) verum erit dicere: non diligit Deum super omnia: non amat Deum usque ad contemptum sui: regnat in illo mundi cupiditas, non Dei charitas: prædominatur in illo amor sæculi, non Dei: adeoque talis homo convincetur reus peccati mortalis pro illo tempore. Patet ex subsequenti Scripturæ sacræ sententiis: *Qui amat Patrem aut Matrem plusquam me, non est me dignus: & qui amat filium aut filiam super me non est me dignus* Matth. 10. *Si quis diligit mundum, non est charitas Patris in eo* 1. Joan. 2. Quod hæc Conclusionè asserimus, oportere ut morali quodam loquendi modo Deus semper ametur amore prædominante, omninò conforme est huic communi Theologorum sententiæ, quæ dicunt Deum debere semper (morali iterum loquendi modo) haberi à nobis pro fine ultimo, cordis nimirum, seu ipsius agentis idque sub peccato mortali: omnes namque Theologi fatentur mortaliter peccari, quoties finis ultimus constituitur in aliquo quod Deus non est, & si in prosecutione istius objecti alias solummodò veniale foret peccatum, de veniali fieri mortale dum in veniali constituitur finis ultimus. Debet ergo secundum famosam istam Theologorum sententiã quilibet sub obligatione peccati mortalis, animo ita esse constitutus, ut quovis tempore, morali iterum loquendi modo, de illo affirmari possit: habet Deum pro fine ultimo; sed quomodo hoc dici poterit totius anni decursu, si paucis exceptis horis, pone etiam diebus aut septimanis, reliquo anni tempore creaturam habeat pro fine ultimo? Nunc verò si hoc dici non possit, erit reliquo anni tempore verum dicere: hic non habet Deum pro fine ultimo, adeoque secundum antedictam Theologorum sententiã reus erit peccati mortalis, tandiu omitendo actum sub peccato mortali præceptum. Similiter admittere debent omnes, quod sub peccato mortali oporteat nos animo ita esse constitutos, ut semper negari de nobis possit, quod creaturam habeamus pro fine ultimo, hoc autem quomodo negari poterit

poterit totius anni decursu , de illo qui paucis horis ; vel etiam paucis septimanis exceptis ,
 reliquo istius anni tempore pro fine ultimo habet creaturam, concludendum ergo quod re-
 liquo anni tempore peccet mortaliter ponendo actum sub peccato mortali prohibitum.
 Veritatem hanc Conclusionem propositam , non mediocriter promovent varietas , inconstan-
 tia & exorbitantia sententiarum in iis qui huic doctrinæ adversantur : siquidem dum nega-
 runt Deum debere morali loquendi modo semper amore prædominante amari , aliqui eo-
 rum dixerunt sufficere si semel in anno Deus diligatur : alii quibus id visum nimis , trien-
 nii , vel quadriennii spatio unicâ sui dilectione iusserunt Deum esse contentum: neque hic
 limites fixerunt , dum asseruerunt, *probabile esse non quinquenniis singulis rigorosè obligare, sed
 sapientum arbitrio.* Quin si ex illis plures confulas , illic reperies sufficere si diligamus in fine
 vita: imo quidam eoufq; exorbitavit ut dixerit satis esse si non oderis, etsi nullo modo diligas.
 En hujus verba : *Diligendi Dei præcepto homines obligari affirmat S. Thomas statim ab usu ra-
 tionis: HUI TAM CITÒ! Scotus singulis Dominicis: unde petitum? Alii cum urget tentatio: rectè si
 non esset alia via effugienda tentationis. Sotus post acceptum beneficium. Grati qui dem animi istud
 indicium est. Quidam in mortis articulo ; NIMIS SERUM EST.* Addit idem auctor : *itaque qua
 miranda est in homines bonitas Dei, non tam amorem sui præcipit quam odium vetat.* Ecce quò
 tandem pervenerunt ejusmodi auctores ! & quidem tantam in præcepto dispensationem
 (nam aliter ante Christi Passionem obligasse admittunt) ipso Christi sanguine emptam
 esse voluerunt , quasi à præcepto diligendi Deum simus soluti , ex quo Deus re ipsa
 ostendit se ita dilexisse mundum ut Filium suum Unigenitum daret. Advertat ex his
 lector quantum hi Auctores , qui vel rarissimè vel numquam Deum diligendum
 esse dixerunt , distent à nobis qui dicimus , morali modo loquendi semper esse aman-
 dum ; idque amore prædominante : advertat quoque , si circâ primum & maximum
 mandatum tantum chaos sit inter nos & illos , non esse mirum si ingens sit inter
 nos & ipsos distantia etiam circâ reliqua præcepta , quæ veluti Conclusiones ex
 primo isto mandato inferuntur : denique mirari desinat quod sententiæ nostræ ,
 etiam circâ reliqua præcepta tantâ animositate ab adversariis nostris culpantur & accusen-
 tur. Facile quoque est ex doctrinâ hic probatâ , de amore Dei prædominante morali quod-
 dam modo loquendi semper habendo , colligere quod sententiæ quorundam aliorum asse-
 rentium sufficere si quotannis tertio , quarto aut quinto &c. Deus super omnia diligatur,
 non minus hic evertantur , quàm aliorum dicentium , quod sufficiat semel diligere spatio
 quinquenni , aut nequidem semel tempore vitæ ; patet ex argumentis quæ allegavimus ;
 quibus adde , quod restrictiones ad tres , quatuor , decem aut viginti vices in anno , ad
 singula octidua &c. impingant in morale iudicium , adeoque vel hoc solo titulo sententiæ
 istæ convincuntur carere fundamento. Dicendum ergo cum S. Thoma quod à primo in-
 stanti usûs rationis homo sub peccato mortali debeat seipsum ordinare ad debitum finem ,
 intellige per amorem Dei prædominantem , & sub peccato mortali , ut colligere licet ex 1. 2.
 quæst. 89. art. 6. cum verò , non minùs pro sequentibus instantibus , quàm pro primo
 debeat homo habere Deum pro fine ultimo , à paritate rationis concludendum quod amor
 Dei prædominans sit unicuique mandatus à primo momento quo incipit uti ratione. Unde
 S. Salesius , *supremus honor pertinet ad supremam excellentiam , & supremus amor ad supre-
 mam bonitatem. Amor Dei non habet parem , quia Dei bonitas , est bonitas , qua sibi non habet
 similem. Audi Israël Dominus Deus noster Dominus unus est. Diliges Dominum Deum tuum
 ex toto corde tuo & ex totâ animâ tuâ & ex totâ fortidine tuâ. Deus est solus Dominus , &
 ejus bonitas est infinitè eminent super omnem bonitatem , amandus est amore sublimi , eccellente,
 & potente supra omnem comparisonem. Hac est ista dilectio qua talem estimationem de Deo
 constituit in animabus nostris & facit ut tantoperè estimemus felicitatem , quod ipsi sumus grati,
 ut hanc præferamus & super reliqua omnia amemus. Nonne vides Theotime quod quisquis Deum
 illum in modum amat , habeat animam suam totam , omnesque suas vires Deo dicatas , quodque*

semper & in aeternum in omni occasione praeferet amicitiam Dei rebus omnibus & erit semper paratus deserere totum mundum ut conservet amorem quem debet bonitati divinae. In summa est amor excellentiae, vel excellentiae amoris, qui omnibus mortalibus in genere & in specie, seu generaliter & particulariter unicuique mandatus est, & hoc à primo momento, quo incipiunt uti ratione, amor sufficiens cuilibet & necessarius singulis ad salutem. Ex doctrina huius Conclusionis facile colliges quod specialis obligatio incumbat Parentibus, Patris, Magistris, aliisque qui spiritali puerorum educationi ex officio intendere debent, ut pueros ante usum rationis paulatim disponant ad amorem Dei praedominantem eliciendum initio usus rationis, & postea continuandum. Facile quoque colliges, quod ab Authore huius praecipii diligendi Deum morali loquendi modo semper amore praedominante, singularis obligatio injecta sit Confessariis indagandi quis affectus in suo poenitente praedominetur, cum ex dictis evidens sit quod multi confitentes, etsi à peccatis mortalibus palpabilibus sint liberi, defectu tamen amoris Divini praedominantis sint indispositi ad Absolutionem: quin & defectu illius jam pridem in anterioribus Confessionibus fuerint ad absolutionem indispositi.

CONCLUSIO DECIMA.

Non omnis casta Dei propter se dilectio est amor Dei praedominans; sed ab illa ad hunc nonnisi lente & per gradus perveniri solet.

Vocem *Charitas*, inquit Deputati Facultatis Lovaniensis, tametsi aliqui Scholastici accipiant pro sola illa Dei dilectione quae est nostra cum eo per peccatorum remissionem amicitia; S. Augustinus & alii PP. eam sumere solent pro quavis Supremi Boni casta propter se dilectione. *Quasi vero*, inquit Aug. *aliud sit bona voluntas quam charitas*: hac iterum hic repetenda duximus, ut ob oculos ponamus æquivocationem vocis *Charitas*, ne quis, dum ejusmodi æquivocatio later, attributa sive proprietates Charitatis sumptæ pro amicitia deceptus tribuat Charitati sumptæ pro quavis casta Dei propter se dilectione; ut faciunt illi, qui omnem castam Dei dilectionem existimant esse amorem Dei praedominantem, imo etiam justificare; quia Charitas sumpta pro amicitia cum Deo, est praedominans & justificans. Ex quo confectarium foret, ut minimum amoris Dei initium, sive primus ejus gradus sufficiat pro adimpletione primi maximi que mandati: item confectarium foret ut hujusmodi initium sive primus gradus non minus justificet quam ipsa cum Deo amicitia: quanta verò mala adferat ista persuasio, mox patebit: sed prius ostendendum prorsus certum esse, quod derur casta Dei propter se dilectio quae non sit praedominans: datur namque dilectio mansoria rei mutabilis sive creaturae, ex. gr. in iusto peccante venialiter, quae non sit praedominans (nam aliàs ille contra suppositum non venialiter, sed mortaliter peccaret) ergo pariter datur mansoria aliqua Dei dilectio in peccatore, quae non praedominatur reliquis ipsius affectibus, prout est prima voluntas bona in peccatore incipiente se disponere ad conversionem. Quin imo initialis aliqua, inefficax, aut in certo tantum genere virtutis bona voluntas, omnino potest consistere cum actuali mortalis criminis commissione. Patet in illis qui ad duellum provocati illud acceptant cum displicentia inormitatis ipsius duelli, adeoque cum amore justitiæ, cui illa enormitas opponitur, acceptant tamen, quia magis amant honorem mundanum quem recusando duellum amittere timent. Pilatus amabat justitiæ quae vetabat tradi Christum, tradidit tamen, quia magis amabat amicitiam Cæsaris, quam timebat amittere. Simile quid accidit in Herode, dum cum renifu jussit Joannem decollari. Matres etiam quae in Samaritano & Hierosolymitano obsidio liberis suis vescebantur, non ideo omni liberorum amore carebant. Quid familiarius, quam ut in naufragio abjiciantur merces, quae tamen amantur? Numquid etiam S. Petrus dum Christum ex timore negabat, Christum adhuc amabat? Negabat tamen, quia tunc magis amabat vitam, quam nisi Christum negaret, timebat amittere.

Pæ-